

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ, ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΟΡΘΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (του Γιάννη Ζήση)



Η επιβίωση του πολιτισμού, η επιβίωση της φύσης της βιόσφαιρας στον πλανήτη, σε πλαίσια ανεκτικά για την ανθρώπινη ζωή και την βιοποικιλότητα, και η επιβίωση της ανθρωπότητας, της ειρήνης και της ελευθερίας, όλες αυτές οι μορφές επιβίωσης, εξαρτώνται από δύο βασικές θεμελιώδεις δράσεις.

Πρώτον, άμεσης δράσης-διαχείρισης διακυβέρνησης των εξελίξεων και των προβλημάτων.

Δεύτερον, επαναθεμελίωση του ανθρώπινου παράγοντα με μακροχρόνια νέα πρότυπα-παραδείγματα, ώστε να μην φτάσουμε να θέτουμε σε κίνδυνο τον εαυτό μας και τον πλανήτη με όλη την ενδιάμεση κλίμακα όντων στο περιβάλλον μας, που αρχίζει από τους άλλους ανθρώπους ή την βιοποικιλότητα και πηγαίνει από κοινωνία σε κοινωνία.

Παράλληλα με την επιβίωση απ' αυτό κατά ενδιαφέροντα τρόπο εξαρτάται και η δική μας ευτυχία σε ένα μεγάλο βαθμό. Είμαστε όμως όμηροι ενός προτύπου συνείδησης που έχει μια κεκτημένη ταχύτητα μέσα από την επιθυμία, μέσα από αυτή την αδράνεια των συμπεριφορών και των νοοτροπιών, μέσα από την προκατάληψη μας και εκεί βρίσκεται και το αδιέξοδο, το δύσκολο σημείο της αλλαγής. **Η ανάγκη μας δηλαδή να πειστούμε για την αλλαγή** έρχεται αντιμέτωπη με την εξαρτημένη μας επιθυμία, με την κεκτημένη μας πορεία και τα κεκτημένα μας στερεότυπα, την ίδια ώρα που ακριβώς πιεζόμαστε εκ των συνθηκών, που εμείς οι ίδιοι διαμορφώνουμε σαν άτομα και σαν κοινωνίες, να αλλάξουμε.

Παράλληλα μπορούμε να πούμε ότι τα **ερεθίσματα λογικής δεν ρέουν με συνέχεια και αποτελεσματικότητα, διασκεδάζονται και συγχέονται με μια πλειάδα ερεθισμάτων κοινωνίας του θεάματος και φονταμενταλιστικών παραδόσεων**, μαζί βέβαια με τα μηνύματα, τις κατευθύνσεις της εξουσίας και των ισχυρών συμφερόντων. Έχουμε δηλαδή μπροστά μας να πάρουμε μια πολύ σοβαρή απόφαση σαν άτομα και σαν κοινωνίες, να αλλάξουμε τον εαυτό μας σε βραχυχρόνια βάση και να αλλάξουμε επίσης τον εαυτό μας και τις συμπεριφορές μας σε μακροχρόνιο ορίζοντα. Η αλλαγή αυτή στον μακροχρόνιο ορίζοντα περνάει μέσα από την παιδεία και μέσα απ' την διακυβέρνηση και η άμεση αλλαγή μας, ξεκινάει από εμάς, από τις ψυχολογικές μας αποφάσεις αλλά και απ' τις πολιτικές μας τοποθετήσεις.

Δηλαδή θα πρέπει να καταλάβουμε ότι **είμαστε στο τέλος του χρόνου**. Ο χρόνος της αλλαγής είναι τώρα, όπως έχει ειπωθεί με ευστοχία και από άλλους, είμαστε στο τέλος του χρόνου, στο τέλος της διορίας των ολοκληρωμένων αλλαγών και μείς δεν έχουμε καν ξεκινήσει τις αλλαγές. Οι αλλαγές αυτές συνδέονται με αλλαγές σε μας και στην ζωή μας άμεσα, με αλλαγές στις πολιτικές και πολιτισμικές μας επιλογές που είναι άμεσα δικές μας υποθέσεις, με αλλαγές μέσα από τον επανασχεδιασμό σε επίπεδο διακυβέρνησης και σε επίπεδο παιδείας.

Θα ασχοληθούμε ιδιαίτερα με τις αλλαγές που συνδέονται με την **παιδεία** γιατί θεωρούμε ότι απ' αυτές θα υπάρξει η δυνατότητα να επανιδρύσουμε τον κόσμο μας, να ξανά δημιουργήσουμε τον πολιτισμό με σοβαρές πιθανότητες επιτυχίας.

Είναι ένα απ' τα θεμελιώδη θέματα πάνω στα οποία πρέπει να συναντηθεί η παγκόσμια κοινότητα, η ανθρωπότητα, να συναντηθούν όλοι οι άνθρωποι με όλη τους την καλή θέληση και όλες οι κοινωνίες, ξεπερνώντας οτιδήποτε τους χωρίζει και επανατοποθετώντας το ζήτημα της εκπαίδευσης του ανθρώπου στην λογική του πλανητικού ανθρώπου στην λογική του πολίτη του κόσμου, στην λογική της ανθρωπότητας, σταματώντας τις αναχρονιστικές προσεγγίσεις που βλέπουν απειλούμενες ταυτότητες, αγορές, οικονομίες, κέρδη και εξουσίες. Με όσο πραγματισμό χρειάζεται πρέπει να σταθούμε πάνω σε αυτό το σημείο, σ' αυτή την διαπίστωση της ανάγκης μιας βαθιάς εκπαιδευτικής αλλαγής να συμφωνήσουμε άμεσα ξεκινώντας παγκόσμιο κύκλο διαπραγμάτευσης για μια εκπαιδευτική εναρμόνιση χωρίς κυρίαρχους και κυριαρχούμενους, αναγνωρίζοντας τα λάθη και την κύρια ευθύνη βέβαια στον Δυτικό Κόσμο και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, τις δήθεν ώριμες κοινοβουλευτικές δημοκρατίες, για να διασώσουμε ότι μπορούμε και να δημιουργήσουμε έναν καλύτερο κόσμο μια νέα εποχή.

Προσεγγίζοντας θεμελιακά το θέμα της παιδείας επιχειρούμε να ξαναδώσουμε την ευκαιρία να αναθεωρήσουμε όλα όσα ακριβώς μας διαμορφώνουν τους πόρους των προβλημάτων μας. Τα προβλήματα δεν είναι απότοκα μόνο των άλλων που λειτουργούν ανταγωνιστικά απέναντι μας είτε σαν άνθρωποι είτε σαν κράτη είτε σαν όποιες συλλογικότητες, αλλά είναι και δικά μας. Αναγνωρίζοντας αυτή την διπολικότητα των λαθών πρέπει να σχεδιάσουμε επίσης μια διπολική στρατηγική για μέτρα.

Η μεγάλη δυσκολία γι' αυτή την εκπαιδευτική αλλαγή βρίσκεται σε τρία σημεία.

Το πρώτο είναι ότι αυτοί που λειτουργούν στο να την σχεδιάσουν είναι ενήλικες ήδη βεβαρυσμένοι με προκαταλήψεις και στερεότυπα.

Το δεύτερο ότι ο χώρος της παιδείας είναι δομημένος ήδη λειτουργικά και έχει μια αδράνεια αναπροσαρμογής και εξέλιξης, έχει ένα έλλειμμα ευελιξίας.

Και το τρίτο σημείο έγκειται στο γεγονός ότι πρέπει να υπάρξει επειγόντως ένα πρότυπο ανασχεδιασμένης εκπαίδευσης, συμφωνημένο ώστε να εφαρμοστεί.

Εδώ βέβαια συναντάμε ένα σοβαρό πρόβλημα καθώς είναι τελείως άλλος ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης. Πρέπει να δούμε το **αφεταιριακό πεδίο εκπαίδευσης**. Η εκπαίδευση είναι προσανατολισμένη στην οικονομική χρήση της γνώσης και όχι στην επάρκεια του ανθρώπου την λειτουργική και επίσης η εκπαίδευση προσανατολίζεται σε τοπικές σκοπιμότητες, ξεχνώντας πώς πλέον ότι καλλιεργείται και αναπτύσσεται σε πολιτισμό και κουλτούρα τοπική έχει επιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο και το συναντάμε σε παγκόσμιο επίπεδο.

Εδώ λοιπόν πρέπει να θυμηθούμε ότι έχουμε να κάνουμε με πλανητικές κοινωνίες, όλες οι κοινωνίες είναι πλανητικές και έχουμε να κάνουμε με πλανητικούς ανθρώπους, όλοι οι άνθρωποι είναι πλανητικοί. Με την έννοια αυτή λοιπόν πρέπει να **ξανά προσεγγίσουμε το πώς βλέπουμε τον εαυτό μας, πώς βλέπουμε τους άλλους και τις σχέσεις μας** και να κάνουμε αυτό που έλεγε ο *Alexander Pope* «*βασικό θεμέλιο της επιστήμης αυτό που είναι η γνώση του ανθρώπου*», διαμορφώνοντας έτσι μια επιστήμη ορθών ανθρώπινων σχέσεων.

4 Μαρτίου 2009

Γιάννης Ζήσης, Δημοσιογράφος-Συγγραφέας,
Μέλος της γραμματείας της ΜΚΟ Σόλων